

KISVÁRDAI LAPOK

JÚNIUS 21.

A HATÁRON TÚLI MAGYAR SZÍNHÁZAK XX. FESZTIVÁLJÁNAK NAPILAPJA – X. ÉVFOLYAM 3. SZÁM – 2008. JÚNIUS 21.

Amiért a harang szól

Kisvárdra legfőbb nevezetessége számomra a hajnali öt órás harangszó. Illetve az volt – tavalyig.

Első kisvárdai tartózkodásomkor a Vár melletti motelban szállásoltak el, ahol nemhogy harangszó, de még közvilágítás is csak nyomokban volt. Egy év múlva mint a Kisvárdai Lapok újdonsült szerkesztője felfelé buktam: beköltöztem a fesztivál tíz napja alatt a műházban és környékén legtöbbet sertepertélők, vagyis az állandó törzsvendégek főhadiszállására, a Bástyába. A panzió létezése, s létezésének mikéntje önmagában megérne egy hosszabb elemzést. Ettől eltekintünk, de pusztán azért, hogy végre-valahára eljussunk a harangozásig.

Emlékszem: mit sem sejtve, sőt némi büszkeséggel foglaltam el első alkalommal Bástya-béli lakomat - mert hát mégiscsak bekerültem a tutiba, és ami a lapszerkesztést meg izgága természetemet figyelembe véve nem utolsó szempont: nem kell úttalan utakon fél órát gyalogolnom, ha valamit a szobámban hagytam.

Minden rendben is zajlott, már amennyiben a keményen átdolgozott éjszaka után hajnali háromnegyed ötkor, félholtan ágyba zuhanást normális ügymenetnek tekintjük. Márpedig ez a mi kis redakciónkban ilyen forgatókönyv szerint történik naponta – és ez egyáltalán nem a panasz helye.

Csakhogy a már említett zuhanást követően alig negyed órával, amikor öles léptekkel haladtam a REM-fázis felé, egyszer csak félreverték a szomszédos templom harangjait. Mint utóbb kiderült, majd utána kétszer tíz napon át megbizonyosodhattam róla, semmi félreverés: itt bizony ilyen a főműsor. Üres hasonlat lenne azt mondani, hogy mintha a fejemben kondultak volna meg; nem, olyankor a Bástyában az egész világ egyetlen gigantikus haranggalá válik.

Szóval már otthon kitaláltam, hogy idén erről mindenképp fogok írni, mert ez nem maradhat megörökíten. Erre tessék: a szobám nem a templomtoronyra néz, ráadásul tegnap hajnalban valahogy elkerültem a menetrend szerinti hangorkánt. Bevallom, azóta kissé aggódom is: ugye fog még nekünk szólni a harang?

Jászay Tamás

„Ez egy monodráma”

Szabó Magda – Bereményi Géza: Az ajtó - Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata

Adva van egy regény. Nagyszerű, félelmetes mű, szerzője immár odafent az Égben, így még klasszikusabb klasszikus. Persze, hogy jobban érdekel, ugyan mi vált a szövegéből, a gondolataiból, az életmű jelentős szeletéből, mintha másféle kortárs magyar művet

A színmű végül is kétpólusúvá teszi a művet: egy csodálatosan kemény, önféjű, fantasztikus képességekkel és tartással megáldott öregasszony, és az őt rosszul megismerő, rosszul szerető, a saját árulása lelkiismereti csapdájában vergődő alkotó ember duettje ez.

járó asszonyt. (**Csiki Orsolya Polettje, István István** alezredese kiválik ebből a könyv szavaival „bruegheli kép”-ként ábrázolandó közösségből.)

Kétségtelen, hogy sok mindent – kényszerűségből – el kell mondani, hogy megértjük, tulajdonképpen ki kicsoda: de például az erőltetett beköltözés-jelenet, az évődő intellektuális házaspár képe, a földrevetődések, stb. jelzik a könnyebb csapásirányt választó utat.

színpadon megjelenítve látni készülnénk. **Berményi Géza** néhány éve elkészítette az adaptációt, játszották Zalaegerszegen, az ő rendezésében, majd az elmúlt évadban a Magyar Színházban is, **Pinczés István** rendezésében. Ez utóbbit volt alkalmam látni, de az összevetésnek itt most nincs helye, sőt, amire a legnagyobb ingerem támadhatna, magával a regénnyel való összevetésnek sem, hiszen nem lehet teljes az átfedés nézők és olvasók között.

Mindazonáltal mégsem bírom ki, hogy visszamenőlegesen is ne furcsálljam: ha van egy gazdag, mitikus alak és már-már a perverzió határán egyensúlyozó pszichológiai önkép – ravasz prózaírói technikával kvázi önéletrajzíva tett önkép – , s ezek pulzálásából fejlik ki egy hideglelősen különös kettős történet (mely ugyanakkor még a hetvenes évek kultúrpolitikájába is éles fényvel bevilágít), mennyi minden mehet mind-ebből színpadon veszendőbe.

Íróról a Pasarétről és az ő bejárónője. Ki az érzékenyebb? Ki ismeri jobban az emberi természetet? Nem az író, hanem az alig iskolázott Szeredás Emerenc, aki temet, bújtat, beteget ápol, életet ment, macskákat rejteget – de nem olvas, nem hisz Istenben, és kigúnyolja azt, aki azt hiszi, író-olvasó találkozási részt venni csuda farszto. A szatmáriak játéka az árnyaláshoz semmiképp sem vitt közelebb, a nehéz diónak bizonyult átírat saját lehetőségeinek határáig sem jutott el általuk. A hármas osztatú tér, a kétféle lakás, a köztük való járás-kelés, mind-mind valami avított, régi realizmust mutat, mintha visszacsöppentünk volna az időben: nem a díszletek és a jelmezek szintjén járunk a hetvenes években, hanem az egész játékszervezésben. (Ez volt egyébként a múlhatatlan benyomásom a budapesti előadás kapcsán is.) Jelek, jelzések, figurásémák veszik körül a két főszereplőt: a két egymásnak feszülő, a szeretet és az elfogadás stációját

Megbicsaklik a bipolaritás azért is, mert az írónőt játszó **László Zita** minden erejével küzd, hogy a felszínességet, majd a jobb-rosszabb közeledési gesztusok bicsaklásait állandó feszültségben tartsa: ebből pedig leginkább hisztizés lesz, illetve a hisztit leképező játékmód. Az önreflexiónak persze nehéz megtalálni – ha nincs hozzá szöveg – a megjelenítési formáit (nyilván nem csak áll alá tett ököre dőlve lehet gondolkodni...) De erről a nyafogó, ajtócsapkodó, magát a férjének mórlikáló nőről nehéz elképzelni, hogy tépelődik, töpreng, problémaként kezeli Emerencet.

Amiért mégis és mégis – a monológokként elhangzó nagy történeteken kívül – becsüléssel kell szólni az előadásról, az Emerenc alakja: **Lőrincz Ágnes** alakítása. Ami kínos a jövés-menésben, hamis a megszólalásban, esetlen a megjelenítésben a realizmust után a mitizáló meséléssel váltva: az feloldozást nyer az ő értelmes, *egyszerűsített*, végletekig fegyelmezett színpadi jelenlétében. Nem csinál földanyát Emerencből, se a történelem Kurázi mamáját: ott van, a saját történeteivel és nem „érdemszerző jócselekedetnek” beállított tetteivel. Lőrincz Ágnes nem a korával, hanem a tiszta szavaival, „tő-arcával” képes átadni magát Emerencnek, és színészileg visszahódítani oly sokat abból, amit a játék döcögő epikussága, nehézkessége elfed.

Mindenkinek van egy Emerence

Bereményi Géza most már becsukhatja Az ajtót

– Voltaképp meglepő, hogy egy író-drámaíró a más regényéből ír színdarabot...

– Ráadásul nem is volt könnyű, mert Szabó Magda *Az ajtó* című regényében nincsenek dialógusok, hanem csupa függő beszéd. A helyzeteket és a párbeszédet nekem kellett megteremtenem. Az ok, amiért vállalkoztam rá, az a két női szerep. Az egyik egy nagy szerep, a másik meg egyenesen hatalmas. Emerenc, a bejárónő rendkívüli, ősi erejű drámai figura. Kétségtelen, hogy őmiatá lett világsiker a regény, benne ismerték fel az olvasók talán valami atavisztikus élményüket. Mindenkinek van egy Emerence. A két főszereplő különböző kultúrát képvisel. Úgy éreztem, e kultúrák találkozása és összeütközése színpadra kívánkozik. Sőt mint ilyen, kifejezetten aktuális ma.

– Amikor elhatározta, hogy a zalaegerszegi színháznak színpadra írja *Az ajtót* és megrendezi a művet

– Egri Katinak szánva Emerenc szerepét –, kapott támpontot vagy instrukciót Szabó Magdától?

Bereményi Géza

ció főpróbáját és a bemutatót látta, s tetszett neki. Megnézte egyébként a szatmárnémeti előadást is tavaly októberben, eljött néhány héttel a halála előtt. Véletlenül éppen a születésnapja estjén játszották az előadást. Ez volt tehát az utolsó színházi estéje, s a premier egyben az utolsó születésnapi ajándéka lett.

– Hogyan jött létre a szatmárnémeti bemutató?

– Czintos József keresett meg, s eredetileg mindketten *Az arany ára* című darabom bemutatására gondoltunk. De aztán kiderült, hogy *Az ajtó* szerepei sokkal jobban kioszthatók a társulatban. Emerenc

szerepére magam választottam ki Lőrincz Ágneszt. *A Janika* vendégszínházi láttam őt Pesten, s azonnal felismertem benne Emerenc hatalmas életerejét és temperamentumát. Tudtam, hogy Lőrincz Ágnes akár a családjából is jól ismerheti az olyan figurát,

mint amilyen ez az asszony. Megtapasztalhattam Szatmárnémetiben a próbafolyamat alatt, hogy akinek több sejtelve van erről az Emerenc képviselte kultúráról, az alkalmasabb a szerepre. Az ottani színészek azért is jobban passzolnak a darab szerepeihez, mert mostohább körülmények között élnek, mint a magyar határon belüli kollégáik. *Az ajtó* erősen kellemetlen és kifejezetten női, avagy gazdasszonyi darab. A hősei terítnek, mosnak, ruhát főznek ki, vasalnak – ezeket a kétékező dolgokat, úgy tűnt, jobban ismerik a szatmárnémeti színésznők, mint az itthoniak. A próbaidőszak gondtalan volt és örömteli. Egymagamban laktam, viszont ami az étkezést illeti, végigvendégeskedtem az egész társulatot. Mindig máshoz kaptam meghívást ebédre, vacsorára. Két hónapig próbáltunk, azután az előadás sokfelé járt, és én természetesen nemigen tudtam követni a sorsát. A bérletben fél évvel ezelőtt kifutott a darab, azóta nem játszották a színészek, úgyhogy most a kisvárdai fesztivál miatt felújítópróbákat tartottunk Szatmárnémetiben, onnan jöttem én is, együtt a társulattal.

– Mi az oka annak, hogy a darabjait többször is megrendezi?

– Kíváncsi vagyok arra, hogy mi a helyes megfejtésük a színpadon. Amikor színre vittem *Az arany árát* vagy *Az ajtót* Zalaegerszegen, maradt utána hiányérzetem. Most először fordult elő, hogy ez a szatmárnémeti előadás éppen olyan lett, mint amilyennek elképzeltem. Evvel most a végére is értem a magam *Az ajtó-történetének*. Olyannyira, hogy letettem arról a szándékomról, hogy filmet forgassak belőle. Lemondtam a filmfeldolgozás jogáról is, így lett az utóbb Szabó Istváné, aki aztán felkért a munkában való részvételre, én írom a film dialógusait. Most is itt van velem a papírköteg Kisvárdán, így hát itt is minden oldalról *Az ajtó* vesz körül.

– Egyetlen mondatot mondott, ezt: „máig nem tudtam eldönteni, hogy Emerenc – vagyis akiről Emerencet mintáztam – a világ leggonoszabb vagy legjobb embere volt-e, vagy a kettő egyszerre.” Szabó Magda annak idején a zalaegerszegi produk-

Egy ügy

Federico García Lorca: Yerma – Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház

Nehéz a helyzet – rendezőé, társulaté – az *egy-ügyű* darabokkal, kivált ha azokat, mint jelen esetben, lírikus írta. Federico García Lorca *Yermája* egyrészt egy ügy körül forog, másrészt szenvedélyes líraiság adja a kötőszövetét – és harmadrészt szinte magára rántja, kihívja a totális színházi megközelítést.

Csurulya Csongor rendezésében szépen középre kerül ez a bizonyos egy ügy: Yerma vágyakozása a gyerek (fiú) után. Ez a vágy a kezdeti természetességéből szépen föl nő megszállottságba, és átrendezi a világot: Yerma mindenre és mindenkire e meg nem foganó gyerek felől tekint. Eleinte mosollyal, később szikár keménységgel. (Ilyenformán mintegy magától kimarad a Yerma másik vonulata: a lány ellenérzése és szembenállása a környezet, a közösség diktálta normákkal, a szinte fogoly-léttel, a teljes kiszolgáltatottsággal.)

Az előadásban váltakozva kerül előtérbe a zene, a mozgás és a szöveg – és éppen ez a váltakozás az egyik probléma: darabossá válik a produkció. A legelső jelenet – tán Yerma álma egy boldog és fogantatással végződő éjszakáról – ígéretesen vetít előre egy fojtott drámaiságtól duzzadó, erőteljes és svungos előadást, annál is inkább, mert a színpad közepét elfoglaló vakítóan fehér ágy a környező feketeséggel szélsőséges szimbolikát is ígér; de az ezt követő – ugyan minimális – bedíszletezés más irányba billenti az előadást: a reálisan mutatott „hétköznapi” és a kifejező zene kíséretében mozgásszínházi betétek váltakozása felé. A svung, vagyis a lendület pedig oda.

Tompa Klára *Yermája* a reménykedő szakaszban igazán jó; addig, amíg hiszi, hogy férjét, Juant ráveszi majd a gyerekcsinálásra. Nem is érdekli más: sem a férfi tompasága, nemcsak szexuális, de érzelmi életének csökkentett üzemmódja, sem az őrizetére kirendelt sógornők párka-szikársága. A gyerek bűvöletében nem lát rá saját helyzetének reménytelenségére – és amíg Tompa Klára ebbe az egy-ügybe belebódult nőt játssza, addig legalább az ő alakításának van lendülete.

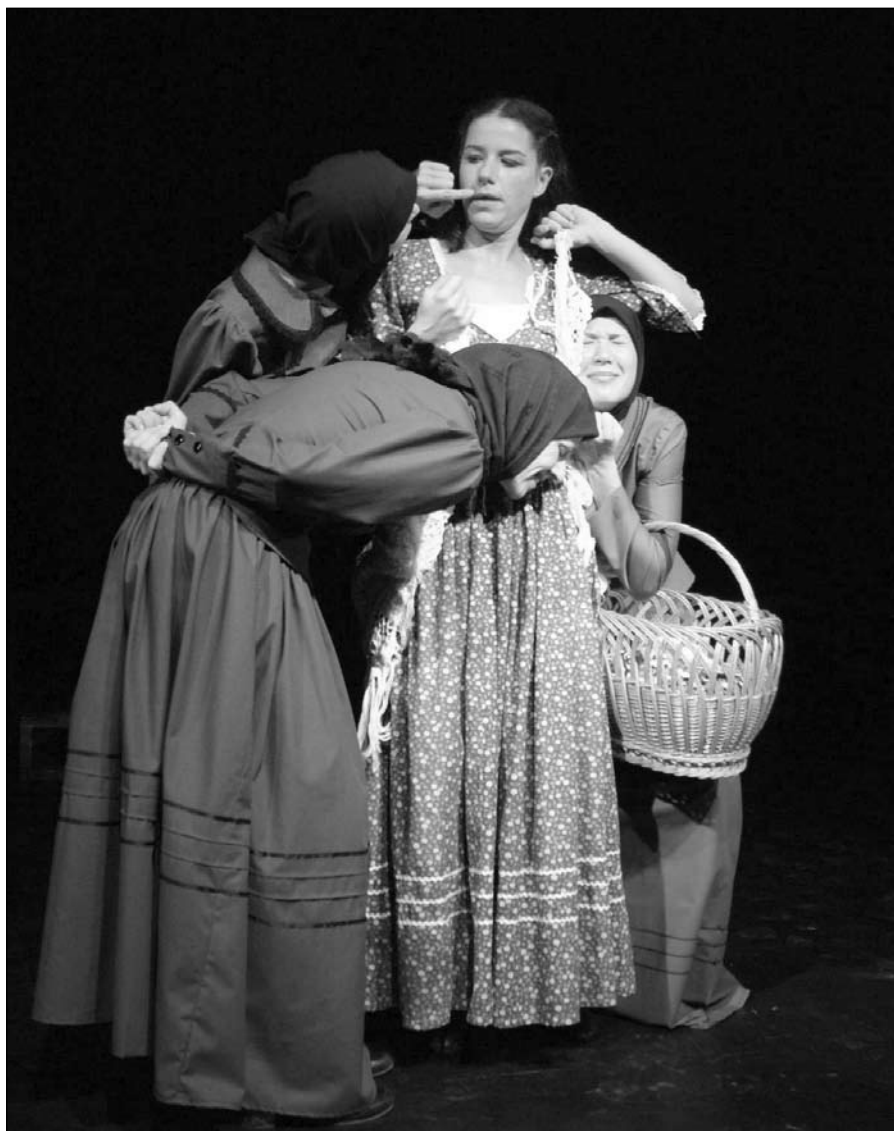
Nem látszik tisztán, hol a fordulópont. A sejtelmesen fölléptetett Victor – **Posta Ervin** nemigen tehet arról, hogy kétdimenziós kép marad csupán; egy összehúzott tekintetű macsó homályos ígérete –, vagy a férj szolid háritása – **Szabó Jenő** bele-

kapaszkodik a szöveg kínálta refrénszerű elemekbe, munkáról, gazdaságról, földről, a többivel pedig adós marad, pedig becsületről, látszatról is elégszer beszél. De *Yermában* a vágy egyszer csak csőlátásos mániába fordul, és addig fokozódik, míg szinte reflexszerűen megteszi azt, amire sem helyzete, sem hagyományai, sem személyisége nem predesztinálná: megfojtja a férjét. Ezen a ponton – de ez már a legutolsó pont – Tompa Klárának ismét van egy *uraló*, erős pillanata: „megölttem a fiamat” - ebbe a mondatba sűríti, hogy nem a megoldást, hanem a megoldás örök lehetetlenségét idézte elő. Hogy: mindennek vége.

A többi: kabinetjelenet. Olykor látványos-tetszetős képek, olykor hangulatos-impreszív zene, olykor látványos-ügyes gesztusok. Yerma öltözteti a férjét; Yerma úgy érzi-vizionálja, hogy terhes az

egész világ, és mind őt gúnyolja; Victor almát eszik, Yerma almát eszik. Három nő mos, tapsol és pletykál – ez például ügyes megoldás lenne, ha nem takarná a szöveget, ami éppen ezen a ponton meglehetősen informatív. A két kosárban színre hordott babaalkatrész-halom túl sok – vagyis erős – ahhoz, hogy kis dajkálás után mindössze szétdobálják, viszont túl kevés ahhoz, hogy Yerma gyerekakarásának bomlott fázisát jelezze. Jó látvány a két fekete oszlopszerű halálmádár – kár, hogy díszletként viselkednek. Jó a „dübögés-dialógus” – vagyis amikor a trappolások felelnek egymásnak –, de egyszeri tüneményként gyorsan feledésbe merül. Szóval alighanem az a helyzet, hogy Csurulya Csongor rendezőnek García Lorca *egy-ügyéhez* túl sok szertelen ötlete támadt.

Csáki Judit

Fel, Golgotára!

Stephen Schwartz–John Michael Teblak: Godspell
Nagyváradai Állami Színház Szigligeti Társulata

Az egyetemi mesterkurzusra készült Máté evangélium-parafrazist, a *Godspell*t 1971-ben mutatták be. 37 év alatt sokat változott a világ, nem árt a darabnak az aktualizálás, a mai néző számára ismert kontextusba helyezés. Wannabe Cosmo-girlök és lányzene-kartag-aspiránsok, jó tanuló bölcsezlányok, a magukat még szét nem csapott Amy Winehouse-ok, a Pokolgép és az Ossian utolsó rajongói (belőlük is jó, ha van Noé bárkáján), konditermek házibajnokságainak győztesei, háztömb körüli zabálóversenyek rendszeres indulói, mezítlábas bölcsestíziók, mackónadrágos fotelpatkányok ismerhetik egymást bárhol. Bejelölik egymást az iwiv-en, aztán időnként találkoznak vagy a lepukkant lakótelepi játszótéren, amit valamikor a hetvenes-nyolcvanas években építettek színesre festett használt gumiabroncsokból, vagy egy centrírozóműhely udvarán. Hogy mi lehet a téma, vagy ki lehet az a személy, ami/aki mégis közösséggé kovácsolja őket? Hát a jó hír és annak hozója, a lenvászon inges, nyers szín farmeres, tökéletesen karakterhiányos, inkább egy jóindulatú lúzer lunatikusra, mint karizmatikus megváltóra hasonlító figura, aki még Uri Gellert is nehezen győzné meg kiválasztottságáról. (Miért feszítik meg őt aztán mégis, rejtély. Az pedig még ennél is titokzatosabb, miért kíséri mennybemenetelét feketemisére asszociáltató görögtűz és füst.)

Jön a pasas, énekelgetnek, táncikálgatnak, tisztára olyan az egész, mintha tábortűz mellett lennének. (Gitár és tábortűz azonban nincs a színpadon.) Sztorizgatnak a Bibliából, s ha kedvük szottyán (bizony, gyakran szottyán), el is játsszák a sztorikat. Ha azt éneklük, fenn az égen, akkor felnéznek, ha meg azt, lenn a földön, akkor értelemszerűen le. Pörögnek az egy srófra járó agyak, röpködnek a poénosnál poénosabb, ütősnél ütősebb replikák. Annyira magasra repülnek, hogy el is szállnak. Talán így járunk jobban, mert ha lecsapnák őket, még foltot hagynának.

Ha így folytatódna tovább ez az írás, lehet, hogy megköveznének érte, hiszen

a Nagyváradai Állami Magyar Színház Szigligeti Társulata, illetve a helyi Francisc Hubic Művészeti Iskola koprodukciójában készült *Godspell*jét elragadtatót bravo, sőt bravissimo-bekiabálás is ünnepelte (kósza és magányos volt a hang, de a történeti hűség kedvéért jegyezzük fel, hiszen meglehet, egy következő jubileumi kiadványban épp e cikk megállapításait idézik majd elretentő példaként), a humorlabdacsknál kacagott a közönség, és meglehetősen tapssal jutalmazta az előadásban láthatóan örömeiket lelő színészeket. A kritikus alapvetően rosszindulatú, kizárólag a frusztrációját kívánja virágnyelven világgá kürtölni azáltal, hogy semmiben nem leli örömeit? Ha azt mondja, hogy

általános iskolai farsangokra készült osztályelőadásokban és műkedvelőnek is amatőr színjátszókörök produkcióiban látott utoljára olyat, hogy amit mondanak, azt azonnal mozdulattal, hanghordozással, gesztussal (lányok esetében kötelező hajdobálással) háromszorosan (lányok esetében négyszeresen) illusztrálják; vagy hogy ezt a koreográfiát kis gyakorlással ő is el tudná táncolni, lehet nagyképűnek nevezni, lehet (joggal) viszavágni azzal, tetszett volna utánunk csinálni.

A belefeccölt munka tiszteletre és elismerésre méltó, azt pedig, hogy a közönség- és az úgynevezett szakmai vélemény nem esik egybe, számtalanszor tapasztaltuk. Amíg elkelnek a jegyek, nem mindegy, hogy lassú a ritmus, vagy épp nincs is? Vagy hogy ugyanazok az ötletek, patronok, klisék és obligát (?) közhelyek ismétlődnek, vagy hogy komoly gondok vannak az énekhangokkal? Amíg a produkción szórakoznak, addig el lehet adni. Amíg pedig igény van, csinálni kell. Ha bekapcsoljuk a tévét, kinyitjuk az újságot, csupa nyomasztó dologgal szembesülünk. Előadás közben az is átvillan az ember agyán, hogy a *godspell* szót eddig rosszul értelmeztük, és evangélium helyett isteni átoknak kéne fordítani. És mégis, amit látunk, nem felüdülés?

Hit, remény, szeretem

A közönség elégedett a nagyváradai Godspellel

Gonda Ferencné (Kisvárdai): Nagyon tetszett az előadás, emlékszem, a *Godspell*t már láttam tizenkét éve. Ne kérdezze, kik játszották. Mikor kiderült, hogy a nagyváradiak is hozzák ezt a musicalt, azonnal vettem rá jegyet. Egyébként régi fesztiválózó vagyok, kitarató, már az elsőt itt voltam, és az idén is minden napra kiválasztottam magamnak egy-egy előadást.

Kapitány Miklósné (Nyírbogát): Szeretjük a zenés darabokat, de ritkán jutunk el az Operettszínházba, a sikerdarabokra nehéz jegyet szerezni. Ezért örültünk, mikor láttuk, hogy az idén milyen sok musicalt játszanak Kisvárdán. A *God* szóból gondoltuk, ez va-

lami Istennel kapcsolatos téma lesz. A fiatal színészek dinamikusak, igazán csodáltam, hogy bírták majdnem két órán keresztül a folyamatos éneklést és mozgást.

„Nem járunk rendszeresen a fesztiválra” – mondja egy pár, és arra kér, hadd tartsák meg inkognitójukat. Tessék.

A jubileumi kisvárdai fesztiválon két darabot néznek, a *Godspell* után vasárnap *A bort*. „Hogy miért ezt a két produkciót választottuk ki? Erre kaptunk jegyet ajándékba.”

Nagy Erzsébet (Nyíregyháza) azt állítja: rettenetesen gagyi az előadás. Szerinte egyáltalán nem illett a történethez ez a

gépies zene. Mikor azt kérdezem, hogy a *Jézus Krisztus Szupersztár*ról is ilyen lesújtó-e a véleménye, azt válaszolja: „ilyesmit nem lehet kétszer elsütni, bár én a Szupersztárért sem vagyok oda. Igaz, hogy Webbertől még mindig az a legjobb.”

Százvai Jánosné, Nagy Ferencné és Szabó Barnáné (Kisvárdai). Mindhárom szeretik a musicaleket, de inkább az egyházi téma csábította őket. Csak azt nem értették pontosan, mit jelent a cím, a *Godspell*. De a lényeg, hogy minden szó ismerős volt benne – csak a feldolgozás tűnt túl modernnek. Ezzel együtt nagyon ügyesnek tartották a fiatalokat.

Nem ez lesz az egyetlen fesztiválestésük. A *Nórát* az irodalmi alapanyag miatt választották a programból, izgatottan várják a *Mesterek és tanítványok*-előadást is, amelyben több határon túli magyar társulat művésze lép fel együtt a fesztivál zárónapján. A negyedik, amit megnéznék: a *Love&Money*. És bár jól ismerik, hiszen látták már a *La Mancha lovagja* című zenés darabot, a csíkszeredai társulat biztos számíthat rájuk.

A hölgyek egyébként a fesztiváltól függetlenül is gyakran járnak színházba. Hiszen jönnek Kisvárdára vendégtársulatok, és a *Megfeszítetre* készül például a helyi református ifjúság. Ez utóbbinak a szervezését Százvainé ifjúsági lelkes fia vállalta el.

Megy a szekér

Új utakon a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház

Tizenötödik évadjának a vége felé jár a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház, bár e kijelentés mindkét eleme máris pontosításra szorul. Beregszászon ugyanis nem évadokban számolják az idő múlását. Egyrészt náluk a másutt hagyományos évadnyitó vagy -záró rendezvények nem léteznek, másrészt jó ideje minden nyarukat is munkával töltik a társulat tagjai. Az utóbbi a kényyszerhelyzetből fakadó lehetőség. Ukrajna egyetlen magyar nyelvű színházának az államtól érkező támogatása ugyanis a társulat mindössze kéthavi bérköltését fedezi, a működéshez szükséges többi pénzt turnékon szedik össze a színészek.

Az idei a második év, amikor Vidnyánszky Attila művészeti vezető debreceni színházigazgatási feladatai miatt a korábban jóval kevesebb időt képes eltölteni a társulat Beregszászon maradt, nagyobbik felével. Vidnyánszky és öt vezető színésze Debrecenbe távozása után tizenkét főből állt a beregszásziak „második generációja”, hozzájuk azóta hárman csatlakoztak. A tizenöt tagú csapat folyamatosan játssza az elmúlt tizenöt év gyakorlatilag teljes repertoárját, amit nagyban megkönnyít, hogy Magyarországon dolgozó társaik is rendszeresen részt vehetnek a munkában.

kácson csupán minden tizedik Liliomfit játszottak eddig. A többit Magyarországon (főleg Debrecenben, ahol a Csokonai Színház repertoárjára tűzte a darabot), de Szerbiában, Horvátországban és Szlovéniában is sikerrel mutatkoztak be a színházcsinálás fortélyairól szóló Vidnyánszky-rendezéssel. A Liliomfi kapcsán az egyik legmeghatározóbb élmény nemrég a Városmajori Szabadtéri Szín-

kiemelkedő művészi teljesítményt ismeri el a díjjal.

A díszlet- és jelmeztervezőként ismert Sárkány Sándor rendezésében idén februárban mutatták be Beregszászban a Borisz Paszternak szövege nyomán készült *Doktor Zsivágót*. Az orosz regény színpadi adaptációját azonban a sok utazás miatt alig néhányszor játszhattak csupán eddig. Az évad végén egy másik közös munka is megkezdődött: Cervantes *Don Quijotéjára* májusban Vidovszky György kezdett közösen gondolkodni a társulattal. A próbafolyamat a beregszásziak számára különösen sűrű nyár elején megszakadt, folytatás várható szeptemberben. A jövő évad tervei között szerepel Alekszander Belozub meghívása is.

Jelenet a Liliomfi című előadásból

Amiből pedig bőven jut a beregszásziaknak: az éppen egy évvel ezelőtt, a Gyulai Várszínházban bemutatott Szigligeti-komédia, a *Liliomfi* előadászáma mára a hetvenet közelíti (legnépszerűbb előadásuk, a *Sólyompecsenye* az évek során egyébként a százötvenes szérián van túl). A társulat viszonyait jól illusztrálja, hogy szűkebb pátriájukban, azaz Beregszászon, Ungváron és Mun-

padon érte a beregszásziakat: a népes közönség zuhogó esőben nézte végig a kétórás, szabad téren tartott előadást.

Az elmúlt évad örömteli eseménye volt, hogy a Beregszászon maradt társulati tagok közül Ivaskovics Viktort a kárpátaljai Seregély-testvérek díjjal tüntették ki. A kárpátaljai székhelyű alapítvány a

Az idei nyári szezonban amellet, hogy a repertoárdarabok közül a Liliomfit és a *Tótékat* utaztatják országszerte Szentendrétől Kőszegig, különleges eseményre is sor kerül majd. Kilenc éve nem játszották ugyanis a beregszásziak *Az ember tragédiájának* Vidnyánszky Attila rendezte verzióját. Miután elutaznak Kisvárdáról, irány Zsámbék, ahol nagyjából egy hét áll a színészek rendelkezésére, hogy a régi emlékek felelevenítése mellett megismerkedhessenek

a rendező újabb ötleteivel. A zsámbéki premiert gyulai előadások követik majd. Vidnyánszky megnyugtatóan közölte a színészekkel, hogy az emberiségdráma első három és utolsó néhány színét az eredeti elképzelése szerint kívánja színre állítani, a változás csupán a közbeeső jeleneteket érinti...

2008. június 21. (szombat)

Egy antik hős kamaszkora

Nagypál Gábor

Amíg a gyerekközönség illedelmesen gyülekezik a Művelődési Ház kamaratermében, **Spilák Lajos** a legtöbbet ígérő látványelem a színen, ahogy a hangszeres sarokban, a zörejszekcióban üldögél. Érdeklődéssel figyeli a székekbe felkapaszkodó kisgyerekeket, akik hamarosan egy iszonytató gyilkosságsorozat tanúi lesznek.

Zalán Tibor *Rettentő görög vitéz* című mesejátékát a Stúdió K előadásában sajátos mitologikus-horrorosztikus road movie-ként foghatjuk fel. A még csak tizenhat éves Thészeusz Athénba indul, apjához, a királyhoz, s utazása során számos durva kalandba keveredik. Találkozik például Periphétésszel, a bunkós emberrel, Szinisszel, a fenyőhajlító rablóval, Szkirónnal, a lábmosató útonállóval. Csupa olyan személyel, aki büntető törvénykönyvbe ütköző tevékenységet folytat, s nyolc napon túl gyógyuló sérelmet készül elkövetni hősi-

kön. Ámde Thészeusz ügyesebb, ravaszabb, erősebb és főként tettelesebb ellenfeleinél, minek következtében kettészelt akasztott ember, szakadékba zuhant tetem és kinyúvasztott háziúr szegélyezik útját. De mielőtt az összes kiskorút elriasztanám az előadástól, leszögezem: **Fodor Tamás** rendezésében, **Németh Ilona** szép,

karakters bábjaival mindeme szörnyűségek bájos akciósorozatként elevenednek meg előttünk. Arról nem is beszélve, hogy a színészek mennyi játékos kedvességgel tárják elénk a történetet. **Hannus Zoltán** lehangoló garázda, **Nyakó Júlia** elragadó alvilági koca, **Homonnay Katalin** bájos Ariadné, míg **Lovás Dániel** zöld fülű, drabális Minótauroszként hódítja meg együttérző szívünket. Legfőbb kedvencünk pedig a csibészképű Thészeusz - **Nagypál Gábor** bábszínészi debütálása, amely alakítással a színész nemcsak a jelenlévő vajdasági kollégáinak tetszését nyerte el. Tudósításom végeztével nem mulasztatom el ismertetni, hogy a mellettem ülő, ötéves, helyi illetőségű Zsófiika igen tartózkodóan viszonyult a történetekhez, de annyit azért sikerült megtudnom tőle, hogy tetszett neki a dolog.

Stuber Andrea

A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgylés

Médiatámogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál, MCOnet Kft.

11.00 és 14.00

Hüvelyk Matyi és a herceg
Szatmárnémeti Északi Színház
Brighella Bábtagozat
Művészetek Háza – Kamaraterem

11.00

Kávéházi beszélgetés Hatházy
Andrással és Palocsay Katával.
Vezeti: Darvai Nagy Adrienne
Coffein Kávéházi Klub

14.30

Csáth Géza: **A Janika**
Kassai Thália Színház
Rákóczi-stúdióterem

17.00

Gogol: **Háztűznéző**
Beregszászi Illyés Gyula Magyar
Nemzeti Színház – *Művészetek Háza*

19.00

Cseh Tamás dalok.
Előadja: Rappert Gábor
Coffein Kávéházi Klub

20.30

Elektra (Euripidész nyomán)
Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor
Színház – *Várszínpad*

22.30

Müller Péter–Seress Rezső:
Szomorú vasárnap
Szabadkai Népszínház
Művészetek Háza (stúdióelőadás)

A címlapon
Lőrincz Ágnes Az ajtóban

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea

Szerkesztőség: Jászay Tamás,
Papp Tímea, Szemere Katalin

Fotó: Kovács Bertalan

Nyomdai előkészítés: Jurás László

Nyomdai kivitelezés: PIREHAB (Kisvárdai)

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap

www.kisvarda.szhaz.hu